

Detta är ett utkast till verksamhetsriktlinjer från Naturskyddsföreningens riksstyrelse. Förslaget är ute på remiss hos föreningens medlemmar under perioden 8 november 2017 – 7 januari 2018.

Naturskyddsföreningens framtidsstrategi 2019-2022

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
Vår vision och roll	3
Vår framtidsstrategi	4
2. Våra förändringsmetoder, målområden och mål 2019-2022	5
Naturskyddsföreningens förändringsmetoder	5
Naturskyddsföreningens målområden och mål 2019-2022	6
Målområde 1. Ren luft och begränsad klimatpåverkan	6
Målområde 2. Frisk natur i skog och mark	8
Målområde 3. Livfulla vatten från källa till hav	10
Målområde 4. Miljökloka människor i hållbara samhällen	12
Målområde 5. En stark och inflytelserik organisation	14
Ordlista	15

1. Inledning

Behovet av ett starkt, brett och förtroendeingivande miljöengagemang har aldrig varit större. Många miljösegrar har vunnits men flera stora och viktiga utmaningar återstår fortfarande. Utsläppen av växthusgaser är fortsatt höga, samtidigt som de negativa konsekvenserna av en ökad medeltemperatur allt oftare gör sig påminda. Arter i skog och mark utrotas i en aldrig tidigare skådad hastighet. Våra vatten, sött som salt, hotas av rovdrift och föroreningar. De miljörättsaktivister som världen över kämpar för ett hållbart samhälle drabbas i allt större utsträckning av hot och våld.

Naturskyddsföreningen har kraft att förändra! Vi är Sveriges största miljöorganisation och sedan 1909 har vi varit med och räddat pilgrimsfalken, skapat naturreservat, startat ekotrender och bidragit till viktiga politiska beslut, till exempel inom klimatområdet. Genom att stötta och samarbeta med den globala miljörelsen bidrar Naturskyddsföreningen till ett starkare deltagande och genomslag för frågor om hållbar utveckling i lokala och globala utvecklingsprocesser. Med närmare en kvarts miljon medlemmar, kretsar med lokal förankring i hela landet och drivande eldsjälar har vi stora möjligheter att fortsätta göra en konkret skillnad för naturen och miljön. Tillsammans kan vi påverka lokalt, nationellt och globalt.

Vår vision och roll

Vår vision

Naturskyddsföreningens vision är **ett samhälle anpassat efter naturens förutsättningar.**

Vår roll

Naturskyddsföreningen är Sveriges största och mest inflytelserika miljöorganisation. Vi tar ansvar för att driva viktiga miljöfrågor lokalt, nationellt och globalt.

Vi har en unik kraft i vår stora folkrörelse och är den naturliga hemvisten för miljöengagerade. Vi finns i hela landet och verkar på alla nivåer i samhället.

Vi bidrar till konkreta lösningar för ett modernt, miljöanpassat samhälle på en frisk och levande planet.

Vi har en bred och djup kompetens grundad i vetenskap och fakta. Vi väcker engagemang för naturen, utbildar och sprider kunskap, skapar opinion, förändrar beteenden samt påverkar, granskar och utkräver ansvar av makthavare och lagstiftare.

Vi verkar för förändrade normer och beteenden och tror att verklig förändring bygger på solidaritet inom och mellan generationer, samhällsgrupper och länder.

Vi samarbetar med nätverk, organisationer och företag i Sverige och världen för att möta framtidens stora miljöutmaningar.

Vår framtidsstrategi

Framtidsstrategin är Naturskyddsföreningens verksamhetsriktlinjer för perioden 2019-2022¹. Framtidsstrategin anger den långsiktiga övergripande riktningen samt prioriteringar för föreningens arbete under fyraårsperioden. Vår framtidsstrategi innehåller fem övergripande målområden med totalt 17 fyraåriga mål som kopplar till de olika målområdena. Dokumentet innehåller också fem förändringsmetoder som beskriver hur vi kommer att jobba för att uppnå våra mål. De tre första målområdena beskriver de förändringar vi vill se i miljön, i luften, på land och i vattnet. Det fjärde målområdet fokuserar på hur samhället och människors kunskap och beteenden behöver förändras för att möta miljöutmaningarna. Det femte målområdet handlar om de förutsättningar och resurser föreningen behöver för att lyckas nå målen om förändringar i miljö och samhälle.

Framtidsstrategin talar om hur riksföreningens arbete ska prioriteras för att på bästa sätt nå föreningens mål om ett samhälle som är anpassat efter naturens förutsättningar. Den omfattar hela föreningen på så sätt att den berättar vilka frågor som riksföreningen kommer att prioritera på såväl lokal som nationell och global nivå. Utifrån framtidsstrategin kommer riksstyrelsen att besluta om mätbara mål och verksamhetsplaner som styr rikskansliets dagliga arbete. Riksstyrelsen har som uppdrag att stimulera och underlätta för länsförbund, kretsar och nätverk att engagera sig för föreningens mål. På det viset lägger framtidsstrategin grunden för föreningens kraftsamling och mobilisering. Den ska vara en inspiration för de tusentals människor som varje dag samlas kring det ideella arbetet, såväl som för de anställda på Naturskyddsföreningen.

Det här är Naturskyddsföreningens framtidsstrategi, vägen till kommande miljösegrar!

¹ Naturskyddsföreningen riksstämman ska enligt stadgarna besluta om verksamhetsriktlinjer. Framtidsstrategin 2019-2022 är de fyraåriga verksamhetsriktlinjer som föreningen beslutar om på riksstämman i Uppsala 2018.

2. Våra förändringsmetoder, målområden och mål 2019-2022

Framtidsstrategin innehåller fem långsiktiga övergripande målområden. Målområdena 1-3 beskriver de miljöförändringar Naturskyddsföreningen vill se i luften, på land och i vattnet. Målområde 4 fokuserar på hur samhället och människan behöver förändras för att anpassa sig efter naturens förutsättningar. Målområdena 1-4 i framtidsstrategin relaterar också till flera av de globala målen för hållbar utveckling och de svenska miljö kvalitetsmålen². Målområde 5 handlar om de förutsättningar och resurser föreningen behöver för att lyckas nå mål 1-4. Inom varje övergripande målområde finns mål som visar på hur riksföreningen ska prioritera sitt arbete under perioden 2019-2022 för att på sikt uppnå de långsiktiga målen och föreningens vision. Målen i framtidsstrategin omsätts i mätbara mål och konkret verksamhet i rikskansliets verksamhetsplaner och budget. Våra fem förändringsmetoder är de verktyg vi använder oss av för att jobba mot målen och som ger oss kraft att i förlängningen uppnå vår vision.

Naturskyddsföreningens förändringsmetoder

Naturkänsla. Naturskyddsföreningen arbetar för att väcka kärlek till och respekt för naturen. Vi sprider kunskap och ordnar aktiviteter som gör det lättare att upptäcka och uppleva naturen. Vi vill ge fler människor möjlighet att njuta av naturen vi har omkring oss. Vi tror att engagemanget och viljan att skydda ökar när människor lever nära naturen och kan sätta ord på det de ser och upplever.

Mobilisering. Naturskyddsföreningen arbetar med folkbildning, opinionsbildning och kapacitetsutveckling för att stödja individer och organisationer som vill göra en insats för miljön. För att agera krävs kunskap och vi baserar allt vårt arbete på vetenskap och fakta. Genom en bred och inkluderande folkrörelse blir vi många människor som tillsammans kan påverka samhället åt rätt håll.

Påverkan. Naturskyddsföreningen arbetar för att påverka makthavare inom politiken, näringslivet och offentlig sektor. Vi sprider kunskap, granskar och bygger strategiska allianser. Vi möter och samtalar med politiker, företagsledare och tjänstemän. De politiska besluten ska sätta miljövänliga spelregler för samhället. Företag och offentliga aktörer ska följa lagar och regler men även gå före och visa vägen.

Konsumentmakt. För att värna naturen och hållbart bruka våra naturresurser måste vi alla bli mer miljöklara i våra val och levnadsvanor. Naturskyddsföreningen stödjer enskilda konsumenter, företag och offentliga uppköpare att göra kloka val som bidrar till en mer hållbar konsumtion, bland annat genom vår egen märkning Bra Miljöval. Vi granskar, sprider kunskap och goda exempel samt uppmanar till handling som bidrar till mer hållbara konsumtionsmönster. Konsumentmakt påverkar samhället och leder ofta till nya politiska krav och skärpt lagstiftning.

Samarbete. Naturskyddsföreningen söker strategiska samarbeten för att lösa framtidens stora utmaningar. Vi finns representerade över hela landet och har unika möjligheter att koordinera insatser lokalt, regionalt och nationellt. Vi samarbetar med andra organisationer och företag, samt med våra många samarbetsorganisationer världen över. Tillsammans har vi kraft att påverka både små och stora beslut, från lokalsamhällen i utvecklingsländer till miljölagstiftning på EU-nivå.

² Läs mer om de svenska och globala målen i ordlistan sist i dokumentet.

Naturskyddsföreningens målområden och mål 2019-2022

Målområde 1. Ren luft och begränsad klimatpåverkan

Bakgrund: Ren luft och begränsad klimatpåverkan är grundförutsättningar för en frisk planet. Klimatförändringarna är en av vår tids största samhällsutmaningar. Utsläppen av växthusgaser är fortsatt höga, trots globala och nationella beslut och utfästelser om utsläppsminskningar. I Sverige finns särskilda utmaningar kopplade till bland annat transport- och jordbrukssektorn. Utsläppen från svenskarnas konsumtion är mycket höga, speciellt om man räknar in våra utsläpp i andra länder. Produktion och användning av energi behöver också bli mer hållbar. För att klara Parisavtalets målsättningar kommer även stabila kolsänkor att bli en nödvändighet. Konsekvenserna av klimatförändringarna drabbar i synnerhet resurssvaga grupper och låginkomstländer. Klimatförändringarna märks genom naturkatastrofer, översvämningar, torka och ökad osäkerhet i tillgång till vatten vilket får allvarliga konsekvenser för mat- och energiproduktion. Luftföroreningar orsakar allvarliga konsekvenser för människa och miljö. Ren luft utan partiklar och miljögifter är en förutsättning bland annat för att uppnå det globala målet om hälsa och välbefinnande.

För att minska klimatförändringarna och luftföroreningarna måste drastiska förändringar till. Vi behöver hållbara transporter och ett minskat transportberoende, minska utsläppen från vår konsumtion och övergå till en hållbar förbrukning och produktion av energi.

(Kopplar till globala målen 3, 7, 12, 13 och 15 samt miljö kvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft och Giftfri miljö.)

Mål till 2022

Verksamhet för att uppnå målet

Mål 1.1 **Hållbara** **transporter**

Transporter står för en stor del av utsläppen av klimatgaser och luftföroreningar. Därför behöver de bli mer hållbara och alternativ lyftas fram.

På lokal nivå verkar vi för frågor som rör infrastruktur i det transporteffektiva samhället. Detta innefattar exempelvis ökad satsning på gångvägar, cykelstråk, miljösamt kollektivtrafik och samåkning, men även tekniska lösningar för distansarbete/distansträffar.

Nationellt verkar vi för att minska transportberoendet. Det behövs också styrmedel för en omställning till fossilfria och miljöeffektiva transporter, för allt ifrån privatpersoner till gods, men även för arbetsmaskiner. Subventioner till ohållbara transporter behöver avvecklas och miljövänliga alternativ premieras. För att flygtransporterna ska kunna minskas behövs ett väl utbyggt och pålitligt järnvägsnät i hela landet.

På global nivå fortsätter vi att delta i klimatförhandlingarna och verkar tillsammans med våra samarbetsorganisationer för att inkludera hållbara transporter i utvecklingen av de nationella klimatplanerna. Inom ramen för detta arbete kommer frågor om biodrivmedels förtjänster och nackdelar att analyseras och föras fram.

Mål 1.2
Minskade utsläpp
från konsumtion

Att producera varor och livsmedel kräver både energi och resursutvinning som bidrar till utsläpp av klimatgaser och andra luftföroreningar.

På lokal nivå verkar vi för att uppmuntra och främja återanvändning av varor och material, likaså materialåtervinning när varan inte längre går att återanvända. En stor andel av de konsumtionsbaserade utsläppen kommer från produktion och transport av livsmedel. Därför behöver både privatpersoner och offentlig verksamhet öka andelen vegetarisk och klimatsmart producerad mat, samt minska matsvinnet.

Nationellt verkar vi för att minska konsumtionens klimatpåverkan genom styrmedel för att uppmuntra beteendeförändringar, såsom ökad återanvändning av varor och material samt ökad materialåtervinning, hos privatpersoner, företag och offentlig sektor. Sverige ska gå före genom att ha målsättningar och aktivt arbeta för att minska de utsläpp som uppstår i andra länder på grund av vår konsumtion, bland annat genom importvaror och finansiella tjänster. Även styrmedel för klimatsmarta livsmedel och livsmedelsproduktion inom Sverige och EU är viktiga för att nå klimatmålen.

På global nivå verkar vi för hållbara konsumtionsmönster som även inkluderar gröna innovationer samt giftfri och smartare produktion. Klimatsmart livsmedelsproduktion är en nyckelfråga som innefattar val av livsmedel, produktionsmetoder och omhändertagandet av restprodukter. Investeringar och bistånd ska ta hänsyn till människor och miljö.

Mål 1.3
Hållbar
energiförsörjning

Alla ska ha rätt till energi, men för att det inte ska medföra klimatförändringar och utsläpp av luftföroreningar behöver både energiproduktionen och energianvändningen bli hållbar.

På lokal nivå verkar vi för att främja hållbara val av energialternativ och effektiv energianvändning både för konsumenter och kommuner. En snabb och småskalig utbyggnad av förnybar energi är viktig. I övergången till förnybara energikällor är det angeläget att efterfrågan på mark hanteras med hänsyn till människor och miljö.

På nationell nivå verkar vi för riktlinjer och styrmedel för energieffektivisering, minskad energianvändning och utfasning av fossila energikällor. Den energiproduktion som har minst negativ miljöpåverkan, både gällande klimatpåverkan, utsläpp av föroreningar och markanvändning, ska premieras. Samtidigt ska subventioner till miljöskadlig energiproduktion upphöra.

På global nivå verkar vi för en omställning till förnybar energiproduktion och en totalt sett minskad energiförbrukning, samtidigt som vi lyfter vikten av minskad energifattigdom. Den ökade efterfrågan på bioenergi leder till förändrad markanvändning, vilket inte får orsaka ohållbar förlust av biologisk mångfald eller ske på bekostnad av människors rättigheter.

Målområde 2. Frisk natur i skog och mark

Bakgrund: De landbaserade ekosystemen erbjuder en enorm artrikedom. Men människans verksamhet påverkar djur, natur och den biologiska mångfalden över hela planeten. Våra samhällen stör och förstör viktiga naturområden och andra arters livsmiljöer. För mycket resurser utvinns på ett skadligt sätt, farliga kemikalier släpps ut och skog och mark brukas ohållbart. Resultatet är en ökande artdöd, förlust av biologisk mångfald och ekosystemtjänster som är nödvändiga för mänsklighetens överlevnad. Konflikterna om våra naturresurser blir allt hårdare i takt med ökande befolkning och sinande resurser, samtidigt mördas allt fler miljöaktivister och kränkningar av mänskliga rättigheter ökar i världen.

För att ekosystemen på land ska bli friska behöver vi bevara våra vilda grannars livsmiljöer och lägga om kursen till ett hållbart brukande och en hållbar resursutvinning.

(Kopplar till globala målen 2, 3, 12, 13 och 15 samt miljö kvalitetsmålen Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Ingen övergödning, Ett rikt växt och djurliv, Giftfri miljö.)

Mål till 2022

Verksamhet för att uppnå målet

Mål 2.1 **Skyddade arter** **och värdefulla** **områden**

Genom bevarandet av värdefulla naturområden och kulturmiljöer främjas den biologiska och genetiska mångfalden.

På lokal nivå verkar vi för och genom inventering av arter, bevarande av naturmiljöer, juridiska processer för att stoppa skadliga avverkningar, mineral- och markexploateringar, samt politisk påverkan för bland annat inrättandet av naturreservat.

På nationell nivå verkar vi för riktlinjer och styrmedel för att öka andelen ekologiskt jordbruk, naturbete och hyggesfritt skogsbruk. Mer mark behöver skyddas samt tillsynen ökas. Lagstiftning för skog, mark och gruvor behöver skärpas med hänsyn till den biologiska mångfalden och naturvärdena.

På global nivå verkar vi genom att uppmuntra agroekologiska jordbrukssystem för att minska användningen av kemiska bekämpningsmedel och öka förmågan att motstå klimatförändringar. För minskad exploatering av landområden är en förutsättning att människor har rätt till kunskap, information, organisering och makt att påverka. Urfolkens traditionella kunskap behöver värnas och stärkas.

Mål 2.2 **Minskad** **resursförbrukning**

För att de landbaserade ekosystemen ska vara livskraftiga krävs att jordens resurser används på ett sätt som är uthålligt, resurseffektivt och som inte förorenar.

På lokal nivå verkar vi för hållbar konsumtion genom att uppmuntra till återanvändning och materialåtervinning för att minska uttaget av ny råvara och energi.

På nationell nivå verkar vi för policyer och styrmedel som säkerställer giftfria och energieffektiva materialflöden, och som även tar hänsyn till markanvändningen. För att minska råvaruuttaget krävs en snabb omställning från fossil till förnybar råvara, liksom minskad mineralutvinning från berggrunden. Ökad andel vegetarisk kost minskar användningen av mark, vatten och energi.

På global nivå verkar vi genom internationella samarbeten för att säkerställa giftfria och energieffektiva materialflöden där hänsyn tas till hur mark, vatten och energi används.

Mål 2.3
Hållbart brukande

Ett hållbart brukande ger giftfria marker som bidrar till ökad motståndskraft mot klimatförändringar.

På lokal nivå verkar vi genom att bevaka att gällande lagstiftning inom skogsbruk efterföljs. Inga skogar med höga naturvärden ska kalhuggas. Kommunerna ska föregå med gott exempel både i brukandet av sin egen mark och i att värna en giftfri miljö genom sina beslut rörande exploatering av markområden för mineralutvinning eller bebyggelse. Kommuner bör i upphandlingen efterfråga ekologiska livsmedel.

På nationell nivå verkar vi för riktlinjer och styrmedel för att gynna agroekologiskt och ekologiskt jordbruk, mer betesmarker och hyggesfritt skogsbruk, stoppa slamspridning och övergödning samt minska utsläpp av miljögifter. Jord- och skogsbrukets genetiska mångfald behöver öka. Innehållet i EUs jordbrukspolitik behöver skärpas, liksom den svenska mineral- och skogsvårdslagstiftningen. För att få till stånd materialflöden utan farliga kemikalier krävs riktlinjer och styrmedel för ökad kunskap och transparens om varors och materials innehåll.

På global nivå verkar vi för en global livsmedelstrygghet där jordbruket utgår från agroekologiska principer och klimatanpassning. Att samodla jordbruksprodukter och skog, agroforestry, gynnar den biologiska mångfalden och ökar markens motståndskraft mot klimatförändringar. Minskad avskogning är ett sätt att binda kol och minska klimatförändringarna, samtidigt som skogens alla värden bibehålls. Materialutvinning till solceller, batterier och andra produkter för att minska ohållbar energianvändning, ska ske med en så liten negativ påverkan på vatten och mark som möjligt. Vid exploatering av mark för utvinning av naturresurser ska hänsyn tas till lokalbefolkningen och deras rättigheter.

Målområde 3. Livfulla vatten från källa till hav

Bakgrund: Vatten är förutsättningen för allt liv på vår planet. Haven producerar hälften av det syre vi andas och fungerar som termostat för planeten. Tre miljarder människor lever i kustnära samhällen, och fisk är en betydande näringskälla för en stor del av jordens befolkning. Men idag är våra största ekosystem, haven, allvarligt hotade. Förutsättningarna för livet i haven har förändrats i grunden genom långvarig tillförsel av näringsämnen, miljögifter och plast från jord- och skogsbruk, industrier, sjöfart och avlopp. Ohållbart fiske, skadliga fiskemetoder och klimatförändringar minskar den marina mångfalden.

Sjöar och vattendrag påverkas av skogs- och jordbruk, mineralutvinning, industrier, vattenkraftverk och avlopp från hushåll. Överuttag och ineffektiv användning av sötvatten fortsätter och bäddar för stora problem för matförsörjning, energiproduktion och ekosystemtjänster. Andelen av världens befolkning som drabbas av vattenbrist ökar ständigt och även Sverige har under de senaste åren fått ökade problem. Effekterna av klimatförändringar yttrar sig oftast i vattenrelaterade problem såsom översvämningar, torka och läckage av miljöföroreningar. Även om utsläppen av klimatgaser kraftigt skulle minska så måste våra samhällen klimatanpassas och motståndskraften öka i ekosystemen.

För rena och livfulla vatten från källa till hav behöver vi skydda viktiga naturområden, ställa om till en hållbar resursanvändning samt minska och förebygga klimatpåverkan.

(Kopplar till globala målen 2, 3, 6, 12, 13, 14 och 15 samt miljökvalitetsmålen Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker, Bara naturlig försurning, Giftpri miljö.)

Mål till 2022

Verksamhet för att uppnå målet

Mål 3.1 **Skyddade arter** **och värdefulla** **områden samt** **förstärkt** **motståndskraft**

Genom bevarandet av värdefulla vattenområden bevaras den biologiska och genetiska mångfalden. För ökad motståndskraft behövs våtmarker och gröna ytor samt översvämningssäkrad bebyggelse och infrastruktur. Genom bevarandet av värdefulla vattenområden stärks både ekosystemen och motståndskraften mot klimatförändringar.

På lokal nivå verkar vi för att bevara och återskapa bland annat våtmarker, naturligt flödande vattendrag och orörda kustområden, både för att bevara den biologiska mångfalden och öka motståndskraften för klimatförändringar. Vi verkar även för inrättandet av skydd av hotade arter, kustmiljöer och vattenområden. Konsumenter kan genom att välja el som är märkt med Bra Miljöval bidra till olika artbevarande projekt.

På nationell nivå verkar vi för förbud mot destruktiva fiskemetoder och adekvat skyddade marina reservat samt biologisk mångfald i sjöar och vattendrag. Riktlinjer och styrmedel behövs för att minska övergödningen och utsläpp av miljögifter och plaster. Motståndskraften i sjöar och hav kan öka genom anpassat jord- och skogsbruk där hänsyn tas till såväl val av arter och produktionsmetoder till användande av vattenresurser. Även infrastruktur och samhällsplanering behöver anpassas till kommande utmaningar till följd av klimatförändringar.

På global nivå verkar vi för att bevara våtmarker och mangroveträsk och inrätta marina reservat som både ökar motståndskraften för klimatförändringar och gynnar den biologiska och genetiska mångfalden. Utsläpp av föroreningar från industrier, samhällen, jord-, skog- och vattenbruk behöver minska. Miljövänliga sätt att bruka mark som håller kvar vattnet i vegetationen samt klimatanpassning av infrastruktur ska främjas.

Mål 3.2
**Hållbar resurs-
användning**

En hållbar resursanvändning ger friska vatten och hållbart fiske.

På lokal nivå verkar vi för att privatpersoner och offentlig sektor ska värna det rena vattnet och friska ekosystem genom att minska vattenförbrukningen och köpa ekologiska och hållbara livsmedel från vattensnål produktion. Vid fiskdisken bör endast fisk och skaldjur från hållbart fiske väljas.

På nationell nivå verkar vi för hållbart fiske och vattenbruk, samt att alla svenska vattenkraftverk provas enligt miljöbalken. Vattenanvändningen behöver bli hållbar och utsläppen av miljögifter minska i gruvnäring, industrier, jord-, skog- och vattenbruk.

På global nivå verkar vi för en rättvis och transparent EU- och internationell fiskepolitik som tar hänsyn till befolkningen i låg- och medelinkomstländer. Illegalt fiske ska stoppas och fiskemetoderna ska vara hållbara för att gynna uthålliga marina ekosystem. Utsläpp av miljögifter och plast behöver minska och vattenanvändningen ske hållbart och rättvist fördelat.

Målområde 4. Miljökloka människor i hållbara samhällen

Bakgrund: Vi människor är orsaken till miljöproblemen men vi är också lösningen. Ny teknik, innovationer och nya produkter är viktiga byggstenar, men kommer inte att räcka för att ställa om till ett i grunden hållbart samhälle som utvecklas och anpassas efter naturens förutsättningar. Företag, offentlig sektor och resursstarka grupper måste ändra sina konsumtionsmönster och vi måste skapa en cirkulär ekonomi där våra resurser används på ett effektivt och miljösmart sätt. Alla behöver tillgång till naturen och kunskap om den för att motiveras att leva hållbart.

För att uppnå ett hållbart och solidariskt samhälle krävs radikala förändringar i såväl samhällsbygge som individuella livsstilar. Alla människor måste bli mer miljökloka och anpassa våra liv och samhällen efter naturens förutsättningar.

(Kopplar till globala målen 3, 4, 7, 9, 11 och 12 samt miljökvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö och God bebyggd miljö.)

Mål till 2022

Verksamhet för att uppnå målet

Mål 4.1 **Kunskap om och tillgång till naturen**

Naturen ska vara närvarande i våra samhällen, både för vår och sin egen skull. En förståelse för människans beroende av naturen är en viktig del i att vilja skydda och bevara den.

På lokal nivå och **nationell nivå** verkar vi för allas tillgång till naturen praktiskt, socialt och kulturellt genom att sprida kunskap om naturen och ordna utflykter och aktiviteter. Alla, inte minst barn och unga, ska få uppleva och ha roligt i naturen samt lära sig om växter, djur, kretslopp och hållbarhet. Lokalsamhällen och samer ska ha rätt till sin närmatur och möjlighet att utöva sin kultur.

På global nivå stödjer vi lokalbefolkningars och urfolks rätt till kunskap, information och organisering för att kunna påverka sina rättigheter till land- och vattenområden och en giftfri miljö. Traditionell kunskap ska värnas och stärkas.

Mål 4.2 Lärande för hållbar utveckling

För att våra unga ska förvalta planeten på ett miljöklokt sätt i framtiden behöver alla elever få kunskaper och färdigheter för att främja en hållbar utveckling.

På lokal och **nationell nivå** sprider vi kunskap, metoder och skolmaterial för att främja en hållbar utveckling och påverka unga till att anamma en hållbar livsstil som vuxen.

Mål 4.3
Hållbara
konsumtions-
kulturer

För att värna naturen och hållbart bruka våra naturresurser måste konsumtions- och produktionsmönster anpassas efter planetens gränser.

På lokal nivå uppmuntrar vi till attityd- och beteendeförändringar såsom ägodelning, byte eller försäljning av begagnade varor samt hållbara och miljömärkta varor vid nykonsumtion. Offentlig upphandling är ett effektivt sätt att ställa miljökrav på varor och tjänster och förändra tillgängligt utbud.

På nationell nivå verkar vi för styrmedel för hållbara livsstilar och en hållbar och mer miljövänlig konsumtion, där miljömärkningar kan leda till bättre val. En skarpare EU-lagstiftning för varor och material, som bättre skyddar hälsa och miljö behövs. Konsumentinformation om till exempel farliga kemikalier i utvalda varugrupper uppmuntrar till attityd och beteendeförändringar.

På global nivå verkar vi för att människor som lever i fattigdom får tillgång till varor och tjänster som minskar fattigdomen och samtidigt ger ett hållbart nyttjande av naturresurser. Våra samarbetsorganisationer får stöd i att bedriva ett effektivt mobiliserings- och påverkansarbete som främjar utvecklandet av hållbara konsumtionskulturer och ökad global konsumentmakt. En internationell kemikalieförvaltning som tar hänsyn till miljö och hälsa krävs för att få hållbara varor.

Målområde 5. En stark och inflytelserik organisation

Bakgrund: För att möta de enorma miljöutmaningar vi alla ställs inför behöver Naturskyddsföreningen bli en ännu starkare folkrörelse. Vi behöver mer resurser och större kraft i antalet medlemmar och föreningsaktiva. Vi måste också samverka med och vara delaktiga i att stärka den globala miljörörelsen. Men vi ska inte bara bli starkare, vi ska också bli ännu bättre på att organisera oss, samarbeta och stödja och mobilisera engagemanget för miljön. Vi ska stärka ledarskapet i hela organisationen och bli en ännu bättre arbetsgivare för att locka till oss och behålla de bästa medarbetarna.

Mål till 2022

Verksamhet för att uppnå målet

Mål 5.1

Stärkt medlemskraft

Vi vill öka både antalet föreningsaktiva medlemmar och antalet medlemmar och få dem att stanna länge i föreningen. För att lyckas växa behöver vi stärka redan föreningsaktiva medlemmar liksom arbeta inkluderande och nå ut till alla delar av samhället. Vi vill vara en organisation med ett hållbart engagemang som är bra både för miljön och de människor som engagerar sig. Med en stark folkrörelse ökar vårt inflytande, vårt oberoende och vår möjlighet att påverka politiken. Vi vill satsa på digitala kanaler samt tydlig kommunikation och återkoppling till alla medlemmar.

Mål 5.2

Mer resurser till miljöarbetet

Vi vill öka insamlade medel. Detta förutsätter att vi ligger i framkant digitalt. Våra företagssamarbeten ska stärkas och utvecklas. Genom breddad finansiering minskar vi sårbarheten och ökar möjligheten att arbeta långsiktigt klokt och strategiskt.

Mål 5.3

En stärkt global miljörörelse

Vi vill fortsätta vårt arbete med organisations- och verksamhetsstöd till våra samarbetsorganisationer globalt och utveckla våra samverkansformer för att agera tillsammans med andra i det globala påverkansarbetet. Vi vill också verka för att skydda miljökampar som utsätts för hot eller våld och bidra till bättre förutsättningar att bedriva miljöskyddande verksamhet globalt.

Mål 5.4

Starkare mobilisering och vassare påverkan

Vi ska utveckla våra metoder för mobilisering och påverkan. Vi ska öka samarbetet mellan föreningens olika delar och stötta lokal politisk påverkan, såsom medborgarförslag, remissvar och att driva ärenden för att skydda naturområden. Ett framgångsrikt mobiliseringsarbete förutsätter en demokratisk organisation med en mångfald av metoder och tilltal, för att engagera en så stor del av samhället som möjligt. Vi vill engagera fler unga i samarbete med Fältbiologerna.

Mål 5.5

Trovärdig, synlig och inflytelserik kommunikation

Vi ska ha en trovärdig, synlig och inflytelserik kommunikation som stöttar allt vårt övriga arbete. Naturskyddsföreningen ska vara en säker källa som medier, makthavare och allmänhet vänder sig till för korrekt information och fakta. Vi granskar och bemöter falska påståenden i debatten.

Mål 5.6

Starkare ledarskap i en effektiv och kraftfull organisation

Vi ska satsa på ett hållbart och mobiliserande ledarskap i hela landet, såväl i folkrörelsen som hos medarbetare och chefer. Vi ska utveckla organisation, ledarskap och arbetsmetoder för att maximera vår påverkan och effektivisera vårt arbete samt locka till oss rätt spetskompetens för långsiktig framgång. Jämställdhet, mångfald och inkludering ska genomsyra Naturskyddsföreningen och all vår verksamhet.

Ordlista

Agenda 2030/Globala målen/SDG, Agenda 2030 antogs av FN:s generalförsamling år 2015 och innehåller 17 globala mål för hållbar utveckling. Målen syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. De globala målen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Förkortas ibland även SDG, Sustainable Development Goals.

Agroekologi är både ett praktiskt jordbrukssystem och ett forskningsområde. Ekologisk produktion bygger i likhet med mycket annat jordbruk på agroekologi, ett system där bönders erfarenhet och kunskap om ekologi är grundstenar. Agroekologisk odling utgår från platsens förutsättningar, till exempel klimat, jordart och naturliga fiender till skadegörare, och förutsätter inte användning av kemiska insatsmedel.

Agroforestry (skogsjordbruk) är ett samlingsnamn för olika former av markförvaltningssystem där perenna växter (exempelvis träd och buskar) integreras med odling eller djurhållning. Träd som planteras på åkrar och fält tillför marken näring, ger skugga som skyddar mot uttorkning och motverkar erosion.

Biologisk mångfald, med biologisk mångfald menas variationen mellan arter, inom arter och livsmiljöer.

Cirkulär ekonomi, med en cirkulär ekonomi menas ett samhälle där materialflöden är cirkulära och där resursuttagen inte tär på jordens resurser. Varor och material ska återanvänds, göras om till nya saker, eller materialåtervinnas istället för att slängas.

Folkbildning handlar om att sprida kunskap och höja samhällets kunskapsnivå, utanför det vanliga utbildningssystemet. Folkbildning stärker demokratin, utjämnar utbildningsklyftor och främjar mänskliga rättigheter. I Naturskyddsföreningen använder vi begreppet för de aktiviteter och projekt där vi långsiktigt strävar efter att höja människors grundläggande kunskaper om hållbar utveckling.

Genetisk mångfald är ett mått på hur genetiskt olika individer inom en population är. Genetisk variation är en förutsättning för naturligt urval, anpassning och evolution. Den skiljer sig från miljöbetingad variation genom att vara ärftlig.

Hållbarhet, det finns tre dimensioner av begreppet hållbarhet; miljömässig, social och ekonomisk. Miljömässig hållbarhet innebär att leva och använda resurser utan att äventyra ekosystem och miljön så att även framtida generationer kan få sina behov tillgodosedda. Social hållbarhet innebär att sträva mot ett samhälle där mänskliga rättigheter uppfylls. Ekonomisk hållbarhet handlar om att motverka fattigdom och tillgodose människors grundläggande behov i relation till jordens ändliga resurser, det vill säga en ekonomisk utveckling som inte negativt påverkar den miljömässiga eller sociala hållbarheten.

Kapacitetsutveckling är aktiviteter som syftar till att stärka kapaciteten/handlingskraften hos en annan person eller organisation. Det kan vara genom ekonomiska bidrag, utbildning, information eller praktiska färdigheter/kunskap.

Makthavare är inflytelserika personer inom politiken, näringslivet eller offentlig sektor - eller andra tongivande personer i samhället.

Miljöklok, en miljöklok människa förstår sin roll i ekosystemet och lever ett hållbart liv anpassat efter naturens förutsättningar.

Detta är ett utkast till verksamhetriktlinjer från Naturskyddsföreningens riksstyrelse. Förslaget är ute på remiss hos föreningens medlemmar under perioden 8 november 2017 – 7 januari 2018.

Motståndskraft eller resiliens är den långsiktiga förmågan hos ett system att hantera förändringar och fortsätta att utvecklas. Det handlar alltså både om motståndskraft och anpassningsförmåga samt förmågan att vända en kris till nya möjligheter.

Mobilisering innebär att kraftsamla genom att engagera och aktivera människor för att åstadkomma förändring.

Mänskliga rättigheter, FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna innehåller universella rättigheter som gäller för alla och envar. De slår fast att alla människor, oavsett land, kultur och sammanhang, är födda fria och lika i värde och rättigheter. De mänskliga rättigheterna reglerar förhållandet mellan staten och enskilda människor. De utgör en begränsning av statens makt över individen och slår samtidigt fast vissa skyldigheter för staten gentemot individen.

Nationella klimatplaner tas fram av de länder eller grupper av länder som är parter till FN:s Klimatkonvention. De nationella klimatplanerna planeras, beslutas och genomförs nationellt. Planerna täcker både utsläppsminskningar och anpassningsåtgärder.

Närnatur är naturområden som finns nära där människor bor och verkar eller går i förskola/skola. För att fler personer ska ha möjlighet att ta del av det naturen erbjuder är avstånd centralt.

Opinionsbildning är när man genomför aktiviteter för att påverka uppfattningar, ställningstaganden och ageranden hos enskilda individer, organisationer, företag med flera i en för opinionsbildaren önskad riktning.

Parisavtalet, 2016 trädde det globala klimatavtalet från Paris ikraft. Avtalet förhandlades fram under perioden 2011-2015 och beslutades vid klimatmötet COP21 i Paris 2015. Kärnan i Parisavtalet är att minska utsläppen av växthusgaser, samt att stödja de som drabbas av klimatförändringarnas effekter.

Planetära gränser är ett koncept utvecklat av en grupp forskare vid Stockholm Resilience Centre. Analysen bygger på olika miljöproblem som vart och ett har ett eget gränsvärde. Om ett gränsvärde överskrids kan det leda till oöverskådliga miljöeffekter, med risk för stora negativa konsekvenser för dagens och framtida samhällen. Nio planetära gränser har definierats: Klimatförändring, Förlust av biologisk mångfald, Ozonskiktets uttunnning i stratosfären, Havsförurning, Biogeokemiska flöden (fosfor- och kvävecykler), Förändrad markanvändning (till exempel avskogning), Färskvattenanvändning, Aerosoler i atmosfären (mikroskopiska partiklar i atmosfären som påverkar klimatet och levande organismer), Nya kemiska substanser (till exempel organiska föroreningar, radioaktivt material, nanomaterial och mikroplaster).

Samarbetsorganisation, en samarbetsorganisation är en oberoende civilsamhällesaktör som Naturskyddsföreningen samverkar med inom ramen för det globala arbetet.

Styrmedel, för att påverka människors beteenden i en mer hållbar riktning kan våra politiker använda sig av **juridiska styrmedel** som lagar och regler eller **ekonomiska styrmedel** som till exempel skatter, avgifter eller bidrag.

Svenska miljömålen är av riksdagen beslutade mål för Sveriges miljöarbete. Miljömålssystemet består av tre slags mål - generationsmålet, miljökvalitetsmålen och etappmålen. Naturvårdsverket har det samordnande ansvaret för genomförandet.